

Bölüm 3

GORKİ’NİN YAŞAMINDAN BİR KESİT: HAPİSHANEDE

Gülhanım Bihter YETKİN¹

GİRİŞ

Rus toplumsal yaşamında giderek artan huzursuzluğun özellikle işçi kesim arasında yoğunlukla hissedilmesinin bir yansıması olarak gerçekleşen “Kanlı Pazar”, Rusya tarihinin en trajik olaylarından biridir. Temel hak ve özgürlüklerinin sağlanması için çar II. Nikolay’a dilekçe sunmak amacıyla aileleriyle birlikte son derece barışçıl bir yürüyüş gerçekleştirmek isteyen işçilerin üzerine aniden ateş açılması sonucu çok sayıda kişinin can verdiği bu olay, Rus monarşisine olan inancın da kökten yok olmasına neden olur. Bundan sonra Rusya, gerçek anlamda bir dönüm noktası yaşar. 20. yüzyılın seçkin yazarlarından biri olan Maksim Gorki, bu süreci birebir yaşayan ve hatta yaşananlardan nasibini alan yazarlardan biridir. Olayların bu şekilde sonuçlanmaması için gereken çabayı gösteren yazar, bu kanlı günün önüne geçemediği gibi halkı bilgilendirmek amacıyla kaleme aldığı yazısı nedeniyle çarlık rejiminin hedef noktası haline gelir ve kısa zamanda tutuklanarak Petropavlovsk Kalesi’ne hapsedilir. Her ne kadar kaynaklarda bu konuda net bir bilgi yer almasa da kanımızca 1905 yılında kaleme aldığı *Hapishanede* (Тюрьма) öyküsünde kaleye hapsediliş sürecinde yaşadıkları, hissettikleri ve gözlemledikleri birebir kendisini göstermektedir. Çalışmamızda yazarın bu öyküsüyle yaşantısı arasında tespit ettiğimiz benzer noktalar üzerinde durulacaktır. Yazarın yaşamından temellenen anlatım, öyküyle kesişen yönlerde harmanlanarak eserden yapılan alıntılarla desteklenecektir. Böylelikle bu yıllardaki Rus toplum yaşamının panoraması çizilerek Gorki’nin sanatı boyunca savunduğu demokratik devrime olan inancı bizzat yaşadıklarıyla örnekendirilecektir.

“KANLI PAZAR” OLAYI

Kurulduğu dönemden itibaren Ekim Devrimi’ne kadar monarşik sistemle yönetilen Rusya, her ne kadar 1860-1870’li yıllarda burjuvazi monarşisine geçme yolunda adım atsa da gerek hukuksal gerekse de fiilen mutlak yönetim şeklinin tüm

¹ Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, yetkin.bihter@hbv.edu.tr

Malinin'in gerek karakteri gerekse de gözlemleri çerçevesinde yazar, kendi düşüncelerini tasvir eder. Kahramanın hapishaneye girdiği andan itibaren hissettikleri ve düşünceleri, Gorki'nin Petropavlovsk kalesine hapsedildiği günden itibaren yaşadıklarıyla neredeyse bütünle aynıdır. Bu nedenle yazarın yaşantısından yola çıktığımız anlatımımızda öyküyle benzer yerlerde kesişen noktaları harmanlayarak Rus toplumunun bu dönemine önemli bir yazarın kaleminden ışık tutmaya çalıştık. Böylelikle bir yandan 1613 yılından beri Rusya'yı yöneten büyük Romanov Hanedanlığı'nın sona geliş sürecini hazırlayan etmenler sunulurken diğeryandan yaşanan olaylarıyla yeni bir yönetim şekline geçiş sürecindeki Rusya'nın içinde bulunduğu dönem üzerinde durulmuştur.

KAYNAKLAR

1. Bushkovitch, P. (2016). *Rusya'nın Kısa Tarihi* (Çev. Mehmet Dođan). Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
2. Danilçenko, S. L., Danilçenko, A. N., Şkarubo, S. N. (2017). *İstoriya Rossii XX. vek*, Moskva: Sevastopol.
3. Gorki, M. (1978). *Edebiyat Yaşamım* (Çev. Şemsa Yeğın), İstanbul: Payel Yayınevi.
4. Gorki, M. (2003). *Fırtınanın Habercisi* (Çev. Pelin Atayman). İstanbul: Bordo Siyah Yayınları.
5. İonina, N. A. (2009). *A. M. Gorkiy v petropavlovskoy kreposti, 100 velikih uznikov*. M: Veçe.
6. Kaşoğlu, A. (2010). Türk Basınında Maksim Gorki, *BAL-TAM Türklük Bilgisi* 13, 6(13), 136-144.
7. Leşkina, A. (2016). *Vestnik buri k 80-letiyu so dnya smerti Maksima Gorkogo*, Moskva: Pravda Moskvı, 23(257).
8. Minayev, V. V. (Red.) (2010). *İstoriya Rossii XX. vek*, Moskva: Biblioteka novogo istoričeskogo vestnika.
9. Polikarpov, V. S., Lısak, İ. V. (2003). *İstoriya Rossii v XX. veke*, Taganrog: Rostov na Donu.
10. Troyat, H. (2017). *Gorki* (Çev. Hakan Tansel). İstanbul: Alfa Biyografi.
11. Yasko, T. N. (2005). *Pervaya russkaya revolyutsiya 1905-1907 gg., Rossiya i ATR*, (4)154.

“Все в человеке – все для человека» к 150-летию со дня рождения А. М. Горького”, *Централизованная библиотечная система города Ноябрьска*, (15.04.2019 tarihinde <http://ncbs.ru/wpcontent/uploads/2018/09/%D0%9C.%D0%93%D0%BE%D1%80%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.pdf> adresinden ulaşılmıştır).